

FHL Industri og eksport
Essendropgt. 6, Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 87 30 - Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no

Det kongelige fiskeri- og kystdepartement
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

Oslo 1. november 2005

Vedr. NOU 2005:10. Lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser - Høring

Det vises til departementets høringsinnbydelse av 24. juni d.å.

FHL har deltatt i utvalget ved direktør Christen A. Mordal, og har derigjennom kunnet påvirke lovarbeidet under prosessen. Vi vil derfor kun komme med noen enkelte klargjøringer innledningsvis.

FHL mener at NOU 2005:10 i stor utstrekning makter å synliggjøre Norges folkerettslige forpliktelser med hensyn til marin ressursforvaltning. Det er også tatt tilstrekkelig høyde for å bedre den nasjonale implementering av de internasjonalt anerkjente prinsipper og styringsverktøy som moderne havressursforvaltning bygger på, herunder økosystem-basert tilnærming, prinsippet om føre-var, opprettelse av marine verneområder, behovet for å sikre biologisk mangfold, økt fokus mot flerbstandsforvaltning, mm. Dette er styringsverktøy som har fått langt større tyngde internasjonalt, og som vi håper vil sikre en nasjonal forvaltning som ikke står tilbake fra forvaltningen i noe annet land med tilsvarende tilgang på levende marine ressurser. Fortrinnsvis må dette kunne gjennomføres samtidig som behovet for en rasjonell utnyttelse av marine ressurser ivaretas.

FHL stiller seg i det alt vesentligste bak lovforslaget som fremmes i NOU 2005:10, som FHL mener er en nødvendig modernisering og videreføring av saltvannsfiskeriloven.

I tillegg til den foreslåtte lovtekst inneholder NOU 2005:10 lovutvalgets kommentarer, vurderinger og begrunnelser for de valgte formuleringer. Fra FHLs side har man ikke spørsmål eller i noen saker sluttet seg til eller dannet eget mindretall. I denne høringen vil derfor FHL vise til den foreliggende NOU 2005:10. Av den grunn er det bare følgende punkt vi ønsker å knytte kommentarer til.

Kap I Lovens formål og virkeområde

§ 1-1 Lovens formål

FHL er tilfreds med at det klart fremgår at *lovens formål er å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av viltlevende marine ressurser gjennom bærekraftig utnyttelse og langsiktig bevaring*. Dette legger etter FHLs oppfatning også klare føringer på de forvaltningsmessige prinsipper hva angår marine næringers betydning for en ønsket nasjonal distrikts- og sysselsettingspolitikk, basert på sunn og

fhl fiskemel fhl flskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport
Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

anerkjent ressursforvaltning.

§ 1-5 Retten til viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale

FHL er enig i at Havressursloven bør inneholde en bestemmelse om statens eiendomsrett til de viltlevende marine ressurser i havet, med de begrensninger som følger av viltlevende ressurser som vokser på privat grunn. Herunder stadfestes det at marint genetisk materiale tilhører staten, og derved ikke kan erverves.

Kap II Beskyttelse av høstningsgrunnet

§ 2-4 Forbud mot høsting med trål

FHL kan med visse forutsetninger slutte seg til innføring av et forbud mot å høste med trål innenfor territorialgrensen utenfor det norske fastland, med unntak av taretrål, reketrål og krepsetrål.

FHL er opptatt av at departementet i forskrift aktivt kan gjøre unntak av forbudet innenfor visse områder, for visse tidspersoder eller for høsting med bestemt trålredskap. Dette fordi trålerflåten i mange tilfeller er en svært viktig leverandør av råstoff til foredlingsindustrien i Norge. Gjennom aktiv bruk av unntaksbestemmelser i Havressursloven kan man således bidra til å sikre oppnåelse av de intensjoner som fremkommer i formålsparagrafen, jf. Kap II, § 1-1.

Kap IV Fangsmengde og kvoter

§ 4-3 Tildeling av kvoter.

Det vises til mindretallets forslag til lov om spørsmålet om tildeling av kvoter, hvor det fremgår at mindretallet - nærmest på prinsipielt grunnlag - ikke ønsker at det skal være anledning til å tildele kvote til en industribedrift. FHL vil presisere behovet for at flertallets forslag tas til følge. Erfaringsmessig endres de mål og begrunnelser for å kunne opprettholde en samfunnsøkonomisk ønsket utvikling, herunder fremme distriktsarbeidsplasser og næringsutvikling langs kysten. Det er derfor viktig å ha en åpning for at det politisk vil være ønskelig å kunne tildele kvoter til f. eks. hjørnesteinsbedrifter (dvs. fiskeindustribedrifter) i diverse lokalsamfunn, og som driver bearbeiding av viltlevende marine ressurser.

Kap. VII Høstingsmønster

§ 7 - 1 Gjennomføring av høsting

Bestemmelsen inneholder at departementet kan gi forskrifter om gjennomføring av høsting, herunder

- a) tidsrom for høsting og tidspunkt for utseiling
- b) forbud om høsting i visse områder, av visse arter eller med visse redskap

I kap. 15, inneholdende bemerkninger fra utvalget til de enkelte paragrafer, er det uttalt at:

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivet's Hovedorganisasjon (NHO)

Regulering av "tidsrom for høsting", herunder å fastsette åpningsdato for et fiskeri, kan for eksempel ha en markedsmessig begrunnelse, i det man ønsker å sikre at høstingen av en begrenset kvote faller sammen med gunstige avsetningsforhold for fangsten.

Fra FHLs side ønsker vi å understreke viktigheten av at denne bestemmelse åpner for en markedsmessig regulering av fisket. Det vil si at et fiske kan åpnes, men minst like viktig, stoppes når kvaliteten på fisken ulike årsaker er redusert. Bestemmelsen åpner også for at et fiskeri kan åpnes for et angitt kvantum som vil være gunstig å fiske ut fra markedsmessige hensyn, og så stenges når et nærmere kvantum måtte være nådd, selv om fisken likevel er tilgjengelig og kan fiskes og omsettes.

Denne type reguleringer åpnet ikke saltvannsfiskeriloven for. Med adgang til å foreta markedsmessige og altså ikke nødvendigvis biologisk baserte reguleringer av fisket, vil man ha nye redskap som samsvarer med lovens formål; å sikre en samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning. Det vil være en forvaltning som fremmer samfunns- og næringsutvikling langs kysten.

*

*

*

Det vises videre til lovforarbeidets *Kap 7.17 Tilpasninger i deltagerloven i forhold til kvotesystemet som følge av havressurslovens utvidede virkeområde.*

FHL stiller seg helt og fullt bak forutsetningen om at alle større uttak av villlevende marine ressurser i erverv må kunne kontrolleres i forhold til et register, eventuelt også et konsesjonssystem i henhold til de internasjonale bevaringsforpliktelser Norge har påtatt seg. Dette gjelder for høsting i alle større uttak fra næringskjeden, også på lavere nivå.

Idet høsting på lavere nivå i verdikjeden tiltar, for eksempel i hensikt av å utøve marin bioprospektering, er det FHLs klare oppfatning at det må etableres kontrollmekanismer og eventuelt også et konsesjonssystem som sikrer myndighetenes kontroll over høstningsvirksomheten. Hvilken form for registrering, og hvilket register myndighetene velger i dette tilfelle, er underordnet. Fra FHLs side vil vi påpeke følgende;

- FHL mener at salgslagenes omsetningsrett ikke kan gjøres gjeldende for nye høstningsvirksomheter. Industriens erfaringer med salgslagenes omsetningssystemer synliggjør behovet for grunnleggende endringer i dagens regime, med bl.a. salgslagenes manglende markedskompetanse og mangelen på likverdighet mellom partene på sjø og land. I den grad salgslagenes omsetningsrett utvides til å omfatte nye områder, eksempelvis høsting til marin bioprospektering, er det FHLs klare oppfatning at dette vil være en betydelig hemsko for ny næringsutvikling innen dette området. Vi forutsetter derfor at Havressursloven ikke utvider salgslagenes rett til å omsette ytterligere marine ressurser.
- FHL mener at Deltagerloven ikke kan gjøres gjeldende for nye høstningsformer, eksempelvis høsting med tanke på marin bioprospektering. Til tross for at dette er å betrakte som ervervsmessig høstning, er det på det rene at Deltagerloven i forarbeider var ment å skulle regulere tradisjonell fiskerivirksomhet og fangst av sjøpattedyr. Vårt poeng er med andre ord at adgangen til andre høstningsaktiviteter enn tradisjonelt fiske og fangst av sjøpattedyr ikke kan begrenses til deltagerlovens bestemmelser. Høstning av andre villlevende marine ressurser enn fisk og sjøpattedyr vil i fremtiden bli knyttet nærmere til før-

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

kjemisk- eller annen industri enn til tradisjonell rederivirksomhet. Av den grunn bør adgang til eller konsesjon til ervervsmessig høstning av viltlevende marine ressurser også kunne gis til landbasert marin industri på lik linje med fiskebåtrederier. Man står her overfor nye tekniske og ikke minst økonomiske utfordringer som innebærer at de selskaper som satser også må kunne eie driftsmidlene, enten det er landindustri eller rederier.

Kap X Avgifter

§ 10-2 Ressursrente

FHL har forståelse for at det i Havressursloven tas inn en hjemmel som kan gi departementet anledning til å lage en forskrift om Innkreving av ressursrente.

Temaet grunnrente synes å ha aktualisert seg etter hvert som allmenningen i norsk økonomisk sone (NØS) er blitt lukket, til nå å omfatte alle fiskerier av betydning. Begrensningene med tilsvarende rettigheter til dem som besitter kvotene, fører til betydelige markedsverdier av aktiva og driftsfordeler for dem som er innenfor. FHL har derfor forståelse for at spørsmålet blir reist. Dette fordi det per definisjon dreier seg om avkastning til eier, ut over det som vil være normal avkastning av den arbeidskraft og kapital som investeres.

Ressursrente kan realiseres på flere måter, hvorav den monetære (dvs. i form av økt beskatning av overskudd, osv.) fremstår som den mest vanlige. Dette gir direkte økonomiske tilbakeføringer fra personer eller selskaper som har mottatt privilegier fra staten (dvs. kvoter), altså man gir noe tilbake til den norske stat som eier ressursen. En annen måte å realisere ressursrente på er å opprettholde en større fangstkapasitet i flåteleddet enn den man trenger for å ta ut en ressurs. Mange vil hevde at ressursrenten realiseres også i dag ved at man opprettholder overkapasiteten i flåteleddet utover det som bedriftsøkonomisk gir optimalt utbytte. Dette er en politisk retning man har valgt å legge seg på i Norge, og det finnes en rekke argumenter for at denne formen for ressursrentebeskatning er like god for å opprettholde distriktpolitiske målsetninger som den monetære.

En tredje måte å realisere ressursrenten på, men som det ikke har vært politisk mulig å forfekte i Norge, er å sikre fiskeindustrien hardt tiltrengt råstoff til noe under globale markedspriser. I dag reflekteres prisfastsettelsen på råstoff i første hånd, og særlig for den havgående flåten, av den globale tilbuds- og etterspørselssiden. På Island derimot, legges det klare føringer for eksport av råstoff, og de som allikevel eksporterer ubearbeidet råstoff ilegges en ekstra kvotebelastning. I et slikt system realiseres ressursrenten på en måte som bidrar til økt nasjonal bearbeiding og en tettere integrasjon gjennom verdikjeden. Det som nok bidrar til å "subsidiere" prisfastsettelsen i førstehånd på Island har de imidlertid klart å hente ut gjennom bedre priser på eksportmarkedet. Denne muligheten har man i begrenset grad i Norge, gitt den lovmessige organiseringen av fiskerilnæringen og de nærmest vanntette skottene mellom aktørene i verdikjeden.

Ad ovenstående er det åpenbart at FHL er opptatt av at norske myndigheter nøye vurderer hvilken form for ressursrente man ønsker å påføre fiskeri- og havbruksnæringen, og at man er klar over de distriktpolitiske konsekvensene ved de ulike alternativene. FHL mener at en monetær realisering av ressursrenten ikke er den optimale vei dersom man er opptatt av å opprettholde de distriktpolitiske målsetninger og ambisjoner.

fhl fiskemel

fhl fiskefôr

fhl havbruk

fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringsallians Hovedorganisasjon (NMO)

Prinsipielt kan det kanskje synes å være fornuftige argumenter for å innføre grunnrente i fiskeriene (som i realiteten i dag tilfaller private rettighetshavere på sjøsida). Drøfting rundt det å pålegge rettighetsinnehavere en samfunnskontrakt, eventuelt ressursrente, kan etter vår oppfatning likevel bare være relevant i den grad rettighetsinnehaveren gis en mulighet til å realisere ressursrente. Dette avhenger av de føringer som legges på rettigheten, for eksempel distriktspolitiske.

§ 10-3 Strukturfond

FHL slutter seg til at departementet ved forskrift kan pålegge den som leverer fangst å betale en avgift til fangstverdien til et strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten, og mener at det bør inntas en hjemmel for tilsvarende tilpasning på industrisiden. Hensikten bak etableringen av et strukturfond er, i tillegg til det å skulle sikre flåteleddet tilstrekkelig grad av lønnsom drift, å ivareta behovet for en god og sunn forvaltning av marine ressurser. For stor kapasitet på fangstleddet utgjør en konstant trussel mot ressursgrunnlaget. Tilsvarende argumentasjon kan imidlertid langt på vei også sies å ha relevans dersom det i fiskeindustrien opprettholdes overkapasitet.

Kap XII Kontroll og håndheving

§ 12-2 Gjennomføring av kontroll

I annet ledd stadfestes Fiskeridirektoratets rett til uhindret og umiddelbart å få adgang til regnskap, relevante dokumenter, gjenstander og opplysninger hos enhver som er i besittelse av eller lagrer viltlevende marine ressurser eller relevante dokumenter og opplysninger om slike forhold.

FHL har forståelse for at kontrollmyndighetene gis mest mulig adgang til ovennevnte instanser. Ikke desto mindre er det viktig å ikke utelate eksempelvis en bedrifts hensyn til annen lovgivning, som begrenser utenforståendes adgangsmuligheter til gitte områder. Internasjonale reguleringer, for eksempel ISPPS-direktivet legger klare begrensninger på utenforståendes adgang til kaler, produksjonsanlegg, osv. Slike regler gjelder også på hygieneområdet. Det er derfor avgjørende at representanter fra kontrollmyndighetene utviser tilstrekkelig respekt for disse forholdene når inspeksjoner utføres. Det bør her settes opp klare retningslinjer for både bedriftenes og kontrollmyndighetenes fremferd i slike tilfeller. Det er vår oppfatning at dette ikke er tilstrekkelig hensyntatt i dag.

Kap XIII Administrative reaksjoner, straff og straffeprosessuell inndragning. havressursfondet.

§ 13-3 Havressursfondet

FHL er av den oppfatning at dagens ordning, hvor salgslagene opererer både som offentlig myndighet og interesseorganisasjon for fiskerne, er prinsipielt uryddig. Dette til tross for at en stor del av inndratte midler fra salgslagene benyttes i kontrolløyemed.

FHL stiller seg positive til etableringen av et Havressursfond, og er enig i at departementet kan gi bestemmelser om organiseringen av Havressursfondet og hvordan fondets midler skal disponeres. Gjerne i samråd med salgslagene, fiskerorganisasjonene og fiskeindustrien.

fhl fiskemel fhl flsketør fhl havbruk fhl industri og eksport

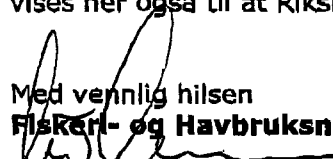
Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)

Dersom dagens modell uten et Havressursfond videreføres mener FHL at det i alle tilfeller vil måtte kreves at departementet fastsetter forskrifter som klart definerer salgslagenes oppgaver og plikter i forhold til administrativ tilbakeføring og anvendelse av midlene. Det vises her også til at Riksrevisjonen i 2004 påtaler dette i Dokument nr. 3:14.

Med vennlig hilsen

Fisken- og Havbruksnæringens Landsforening

Geir Andreassen
Adm. direktør

fhl fiskemel fhl fiskefôr fhl havbruk fhl industri og eksport

Oslo • Bergen • Ålesund • Trondheim • Bodø • Tromsø

Tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)